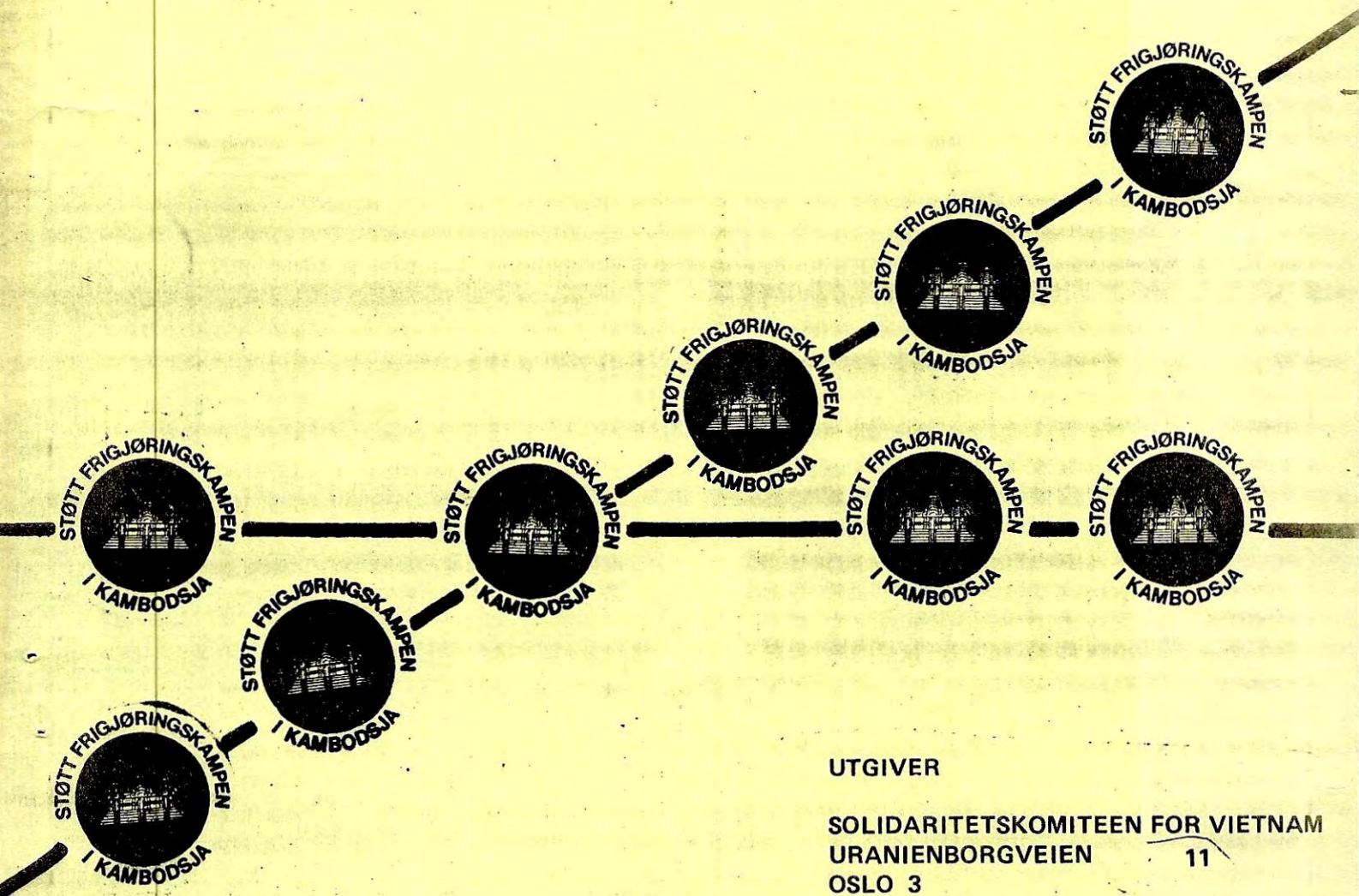

Kambodsja studier

Faller Phnom Penh?

UTGIVER

SOLIDARITETSKOMITEEN FOR VIETNAM
URANIENBORGVEIEN
OSLO 3

11

Dette studieopplegget kommer kanskje i seineste laget. Frigjøringsstyrkene har gjenopptatt offensiven, og Lon Nol-regimets siste base, Phnom Penh, står for fall.

Kampen i Kambodsja er viktigere enn kampen i Vietnam, Afrika, Asia og Latin-Amerika i øyeblikket. Grunnen til det er at styrkeforholdet i Kambodsja er gunstigere enn i noe annet land, frigjøringsfronten er i en udiskutabel offensiv posisjon. Kambodsja står nærmere målet å frigjøre seg fullt og helt fra imperialismen, og kan bli det første landet etter Nord-Vietnam som oppretter en uavhengig og demokratisk stat. Vi kan bare ~~ane~~ hvilken betydning dette vil ha for alle andre folk i verden, spesielt det vietnamesiske.

Kampens siste fase, overgangen til den uavhengige og demokratiske kambodsjanske staten kan bli kortvarig og forholdsvis smertefri, men den kan også ta lenger tid og koste mye blod. Utfallet avhenger av hva USA-imperialistene våger og har mulighet for å satse. Vi må f.eks. ikke ha noen illusjoner om at USA ikke kan gjenoppta bombingene. I dette tilfellet må vi være forberedt på å mobilisere en Kambodsja-opinion, slik vi har gjort det for Vietnam. Uansett vil det være av stor betydning hva vi får gjort med Kambodsja-spørsmålet alt nå.

Studieopplegget er delt i to. Første del er en artikkel fra det danske bladet "Information" som inneholder vurderinger som på en del punkter ikke stemmer overens med det synet Solkom har stått for. Men det kan være nyttig som tillegg til annen del. Del 2 er en geografisk og historisk oversikt over Kambodsja.

Forslag til sentrale ting å studere:

1. Sammenlikn Kambodsjas og Vietnamshistorie fra 1945 til 1970. Stikkord:

Felles trekk? Viktige forskjeller? Årsaker til forskjellene? (Geografisk-økonomisk-historisk)

Hvordan gjenspeiler dette seg i situasjonen idag, f.eks. likheter/forskjeller FUNK/GRUNK og FNL/PRR? Og hvorfor vil ikke Funk ha fredsavtale med Lon Nol?

2. Diskuter utviklinga fram til kuppet i 1970, Kjenner dere igjen USAs taktikk i Chile? Hva er årsakene til de forskjellige veiene utviklinga har tatt i Chile og Kambodsja?

3. Diskuter forholdet Kambodsja/Sovjet. Skal Solkom ta stilling til Sovjet? I tilfelle, ta stilling til Sovjets politikk allment eller bare deres rolle i Kambodsja?

4. Er det riktig å si at kampen i Kambodsja nå er ~~vi~~ viktigere enn i Vietnam? Stikkord: kommer ikke seieren lell, uten vår hjelp? Kan Kambodsja-arbeidet støtte seinere Vietnam-arbeid?

5. Hva slags Kambodsja-arbeid kan/bør gjøres på ditt sted? Hva vil dere gjøre hvis USA gjenopptar bombingene?

Kambodsja - studier

Artikkel fra "Information"

PHNOM PENH PREGES AV MOTLØSHET OG SOSIALT FORFALL.

Phnom Penh, sept.-73. De store transparentene med "Vive la République" henger ikke lenger å blafirer på den skittengule flyplassmuren som sist jeg var her. Khmer-republikken har et par år vært en kjennsgjerning til tross for at det som utgjør republikken ikke er mye mer enn hovedstaden. Godt 80% kontrolleres av den andre siden eller av "the baddies" som en amerikansk militærrådgiver uttalte seg.

Men selv om hovedstaden i Kambodsja i hvert fall geografisk og administrativt er isolert, så bobler den av en aktivitet som står i skarp kontrast til dens fortid og dens reelle situasjon sett på bakgrunn av krigen. Men forklaringen er enkel og sitter som første tast øverst fra venstre på skrivemaskinen - 3. Sjelden har en by fått en så voldsom dollar vaksinasjon som denne, og sjelden har en bys ansikt forandret seg så hurtig. Både Saigon og Bangkok var langt fra en slik transformasjon.

Luksus og armød.

Phnom Penh er som de to forannevnte byer blitt Hondasenes og dollarglisesnes by, og sykkelene er voldsomt på retur. Det vrirler med kjøretøyer på vei inn fra Pochentong-flyplassen, men et blikk til siden langs veien viser at noen også etaler for spøken.

Overalt på de grønne, upleide kraterfylte markene er det flyktningehus - som oftest et par bambusplanter med noe bølgeblikk over. Og en skal ikke ha vært lenge i denne stadig mer sjarmende by før å konstantere at det beinhardte klassesamfunn har innfunnet seg, dirigert og ledet av en gjennomkorrupt militærkaste. Alt hva de 30 000 såkalte "sjokladesoldater" i Sihanouks tid gikk og drønte om er blitt en realitet. Det vil si for offiserene. Var det ikke for at militærdisiplin er så fremmed for khmerene så kunne vi like godt ha befunnet i oberstenes Hellas eller i en latin amerikansk kuppstat.

Og de meninge? De har i alle fall fått uniformer og likner til forveksling sør-vietnamesere. For to år siden rente de rundt i sandaler og lot seg transportere ut til krigen i utrangerte busser, som var malt i alle regnbuens farger. Men betalingen for det edle håndtverk kniper det stadig mye med, skjønt det koster enormt å holde offiserenes vest-tyske leketøysbiler igang.

Optimismen er borte.

Men hvis Phnom Penh var en optimismens by sist gang jeg så den, gjennomstrømmes den idag av en blanding av kynisme og sørgmodighet. Den fatalisme mange skribenter har beskrevet i det siste, har jeg ikke større inntrykk av. Den alminnelige kambodsjaner er bekymret, verken mer eller mindre. Kan ønske fred - og det for nesten enhver pris.

Man taler mye om Sihanouk i disse dager, og det er særlig kvinnene som bringer fyrsten opp. Det skjer ofte når vi snakker om prisene på det store markedet i byens sentrum. Med en voldsom inflasjon (godt 200%) og hard prisstigning er det en indre logikk i det de sier: Fyrsten hjem, prisene ned. Om Khmer Rouge har de få meninger, om noen i de hele tatt.

Var godt vant.

Det er riktig at byen ikke i katastrofal grad mangler matvarer, men at det skifter voldsomt, alt avhengig av hvilke hovedveier partisanene lukker. På den annen side må man ikke være blind for den kjensgjerning at byens borgere alltid har vært godt vant. De har alltid kunnet spise seg litt mer enn mett, hva som ikke er tilfellet andre steder.

Hvorom allting er, så er det skjedd et stemningskred av betydelig omfang og den dollaropprustede og "falske"

økonomi har sin andel av det. Man må igjen konstantere at en Honda er et politisk våpen som effektivt utnyttet støtter de besittende. Ordet "forbrukersamfunn" er kun en omskrivning av den oppsplitting av befolkningen som nå skjer.

Bastant propaganda.

Khmerene smiler naturligvis og er gjestfrie med sans for humor. Men begeistringen er gått av Phnom Penhs befolkning - entusiasmen fra 1970, året for kuppet mot Sihanouk, året for den amerikansk-sør-vietnamesiske invasjonen og krægens begynnelse. Noen tillit til den sittende regjering er vanskelig å finne, bortsett fra hos en meget snever sirkel.

Så meget desto mer grotesk er det å betrakte Lon Nol-regimets bastante propaganda, stadig like naiv og stadig like så avalerende for den kjensgjerning at den politiske handlekraft forlenget er någt i andre hendes enn Lon Nols og hans "Øverste råd".

Relativ ro.

I øyeblikket ånder Phnom Penh fred og ro. Bare om natta høres dumske drønn fra skyting ved hovedveien, hvor partisanene godt 20 km. herfra holder regjeringsstyrkene i sjakk. Sabotasjehandlinger er det få av, og de som beskrives som slike viser seg som oftest å komme av gleden over å eie en amerikansk M-16 eller et par håndgranater.

Bombestansen den 15. aug. har hatt noen innflyelse, og det faktum at Khmer Rouge ikke slo til umiddelbart etter og inntok byen som mange ventet har kanskje, men bare kanskje, gitt enkelte troen tilbake på at situasjonen er ved å endre seg i regimets favør.

Nervøse diplomater.

De utenlandske ambassadestabene vender hjem, men de fleste som har vært evakuert skjeler nervøst til kalenderens julemåned. Ingen føler seg helt sikker. At det er diplomatiske strømninger som antyder at Sihanouk ikke har den støtte fra Peking og Hanoi han håpte på, tilfredsstiller kun få. Man ønsker konkrete bevis på at det snart kan forhandles mellom partene før man avbestiller returbillett ut av Kambodsja.

Den manglende entusiasme slår kanskje hardest igjennom i spørsmålet om nye rekrutter til hæren. De begeistrede svermer av studenter er borte. Ingen ønsker å melde seg frivillig, og regjeringen har erklært allmen verneplikt.

Men dette er ikke tilstrekkelig til å øke tilgangen, og derfor ser man hyppig militærpoliti på jakt etter egnede soldater rundt om i byen. Spørsmålet er hvordan disse soldatene sloss når de etter kort trening i en av byens parker sendes ut til en av Kambodsjas mange hovedveier for å åpne dem. De har mistet troen på "saken" og mangler tiltro til regjeringa og hærens ledelse.

En betraktelig del av de unge er også klar over at Nord-Vietnams og PNLs fysiske tilstedeværelse på slagmarka i dag er minimal og at Khmer Rouge er blitt en overraskende stor maktfaktor. "Men" som den kvinnelige president for en av Phnom Penhs største studentorganisasjoner, Ny Cheng Orn, sier: "Vi vil gjerne høre litt mer om Khmer Rouges ledere, helst se dem og høre deres meninger. Derfra blir veien til en fred kortere. Men får de for alvor gir seg til kjenne, hva kan vi da stille opp?"

Om Sihanouks eventuelle tilbakekomst sier hun at studentene ikke er begeistret, men kommer han, må hans makt beskjæres. "Vi er ferdige med monarkiet. Det må stå fast," sier hun.

Den berusede far og mor som sitter uvafor er ikke enige. En heftig ordveksling utspiller seg. Hvoretter alle plutselig smiler. Et av de slags smil, som kunne få en til å tro at de alle tre bar på en stor hemmelighet.

Artikkelen er skrevet av Poul E. Svejstrup i den danske avisa "Information", her gjengitt i utdrag. Den er ikke overensstemmende med Solkoms syn på alle punkter, men må sees på som et debattinnlegg. Til tross for dette og at den er skrevet i slutten av september i fjor, gir den et bilde av livet i Phnom Penh som ennå er gyldig.

Geografi og folkeslag

JORDBRUKSFOLK I FLATT OG TROPISK LAND

Kambodsja er et flatt og varmt land. I motsetning til det tettbefolkede kystlandet Vietnam og det gravgrendte fjelllandet Laos, består Kambodsja stort sett av en stor slette dekket av teaskoger og dyrket mark, med middels tett befolkning.

I sørvest er det et høylandsområde ut mot kysten, og ellers er det fjell langs grensene hele veien rundt, unntatt mot Sør-Vietnams Mekongdelta i sørvest. Slettea er dominert av to store vassdrag, Mekong fra nord, og fra vest den lange Tonle Sap-sjøen som sender ei elv ut i Mekong ved Phnom Penh. Klimaet er tropisk, med regntid fra april til oktober. Siden landet er så flatt, er flommen stor i regntida. Tonle Sap blir f.eks. fire ganger så stor som i tørketida.

Landet er halvparten så stort som Norge, og har sju millioner innbyggere. Det store flertallet tilhører k Khmer-folketsom både i språk, kultur og historisk bakgrunn skiller seg fra Vietnameserne i øst og Thai-folket i vest. Det er dessuten to store minoriteter: Innvandrete vietnamesere og kinesere på ca 1/4 million hver. 90% er buddhister og det er ingen stor katolsk minoritet som i Vietnam.

Hovednæringsveien er naturlig nok jordbruk, først og fremst risdyrking og kvegrift. Det drives dessuten svært mye fiske i elvene. Det finnes noe plantasje-drift, bl.a. av bomull, tobakk, sukker og gummi. I tida fra 54 til 70 ble det bygget opp noe industri, men mye av dette er ødelagt av krigen.

Mesteparten av befolkningen er fattige bønder, fiskere og småhandlere. Rikfolka har fåst og fremst vært gods-eiere og rike handelsfolk i noen av byene.

Landets historie før franskmennene.

TRENGT MELLOM STERKERE NABOER

Khmer-folket vandret inn i Kambodsja ca. år 600. De blandet seg med den tidligere befolkningen og fortsatte utviklinga av den typiske jordbrukskulturen. På 11-1200-tallet var Khmer-riket den dominerende makt i Indo-Kina. Hovedstaden Angkor ved Tonle Sap ble prydet med fantastiske tempelbyggverk. Siden gikk det raskt nedover. Tropper fra øst og vest herjet riket, ødel de fantastiske vanningsystemene og brente Angkor, slik at hovedstaden ble flyttet til Phnom Penh. Fra 1400-tallet og fram til forrige århundret var Khmer-kongerikets historien eneste rekke tapte kriger mot, og balanse-gang mellom, Thai-kongene i vest og Vietnam-keiseren i øst. Det sterke Vietnam-keiserdømmet ble etter hvert hovedfienden av disse to. Denne historien danner bakgrunnen for mange forhold i Vietnam og Kambodsja i dag: Bl.a. den store Khmer-minoriteten i Sør-Vietnams Mekong-delta (deltaet var kambodsjansk helt til 1700-tallet) og for den vietnam-esiske minoriteten i Kambodsja i dag. (Vietnam-keiserene tvang Khmer-kongen til å godta vietnamesisk innvand-ring.) Den er også bakgrunnen for de nasjonale mot-setninger mellom Khmer-folket og vietnameserne, som Lon Nol i ren rasistisk stil prøvde å piske opp etter kuppet i 1970 (Den politikken slo imidlertid effektivt tilbake på ånn sjøl da USA ganske snart måtte sette inn sør-vietnamesiske leietropper i Kambodsja!)

Fransk okkupasjon 1863-1941

LETTERE SPILL ENN I VIETNAM

Da franskmennene rykket inn i Indo-Kina midt i forrige århundre, kunne de delvis spille på Khmer-kongens motsetninger til keiseren. Kong Norodom prøvde å balanse mellom Thai-kongens og Frankrikes "beskyttelse". Men i 1863 avgjorde Frankrike det spillet til sin egen fordel med en kanonbåt på Mekong, og Kambodsja ble fransk "protektorat". Det franske styret ble ikke så brutalt og satte ikke så stort preg på samfunnet som i Vietnam. Delvis var Frankrikes økonomiske inter-esser i Kambodsja mindre, delvis var motstanden mindre hard. Likevel var kolonistyre hardt nok. Selv om konge-makten formelt besto, tvang Frankrike gjennom stadig større kontroll av landet, først ved en avtale i 1884 og så en i 1897. Bl.a. ble mye jord tatt fra bøndene og gitt til franske plantasjedrivere, og flere nasjonale opprør ble slått hardt ned. Slike violdsomme opprør som i Vietnam i 30-åra var det imidlertid ikke.

Veien mot nasjonal uavhengighet 1941-45.

".....FRIDET BLEV OSS FØDT"

I likhet med Norges uavhengighet i 1814 var den kam-bodsjanske i 53/54 vel så mye et resultat av hend-elser utafor landets grenser som av Kambodsjas egen kamp. Mye av at japanerne okkuperte landet offisielt i 1941, men de lot den lokale franske administrasjon for-sette inntil mars 1945, da de overtok helt, og i den anledning lot Sihanouk (som var blitt konge et halvt år før de overtok i 41) erklære landet selvstendig. Dette betød naturligvis ikke noe reelt, men Sihanouk prøvde å utnytte det i forhandlinger med franskmennene etter krigen. Han ble allikevel raskt (1946) tvunget til å undertegne en avtale som igjen ga Frankrike full kontroll.

Jom kjent gikk det ikke så lett i Vietnam. Ho Chi Minhs regjering nektet å bøye seg, og Frankrike greide ikke å knekke de vietnamesiske troppene. Presset av denne krigen og av den antikolonialistiske opinionen hjemme og ute, valgte Frankrike å gi landet formelt indre selvstyre. ("Republikken Vietnam" - under Frankrikes marionett Bao Dai - fikk og "indre selvstyre" dette året!)

Det nasjonale borgerskapet i Kambodsja, under Sihanouks ledelse, hadde presset situasjonen så godt de kunne, både militært og politisk. De hadde to politiske fordeler: Frankrike (og USA) var økonomisk mindre redde for den borgerlig innstilte Sihanouk enn for DRV's revolusjonære regjering. Samtidig hadde deingen stor alliert godseier -og offisersgruppe i Kambodsja, slik som i Vietnam. Resultatet var at Frankrike ga Kambodsja militær og økonomisk uavhengighet under kong Norodom Sihanouks ledelse den 9. november 1953. På Geneve-konferansen 1954 ble landets uavhengighet og nøytralitet internasjonalt anerkjent.

Sihanouk-styret 1954-1970

UAVHENGIGHET OG FRED MÅ STADIG FORSVARES

Utenfra så Kambodsjas situasjon grei ut i 1954: Uavhengigheten var vunnet, ingen borgerkrigsfare splittet landet, en relativt demokratisk forfatning var innført. Franskmennene var ute av bildet. For Sihanouk og de andre nasjonalt innstilte lederne syns den viktigste oppgaven å være en moderne utbygging av landet. Bitre erfaringer skulle imidlertid vise at uavhengighet og fred ikke er noe en kan ta for gitt når USA-imperialismen er i farvannet. Det var fortsatt mye utenlandske økonomiske interesser i landet, og det avr sterke høyrekrefter som ønsket en "vestlig" utvikling. På den andre sida var det mange sosialister blant de intellektuelle og blant gamle motstandsfolk, og det var mye misnøye blant bøndene mot godseiere og harde pengeutlånere. Sihanouk sjøl inntok et slags mellom-standpunkt. Han ønsket først og fremst en nasjonal uavhengig politikk, og ville forene de

forskjellige motsetningene i landet.

I februar 1955 ble det gjennomført en folkeavstemning, som ga overveldende støtte til den uavhengighetspolitikk som Sihanouk hadde ført. Kort etter abdiserte han som konge til fordel for sin far, og stilte seg sjøl i spissen for et politisk samlingsparti - Sangkum, som tok opp i seg både høyre og venstre-retninger. Et konsekvent USA-vennlig og et sosialistisk parti ble utarbeidet. Ved valget i 1955 fikk Sangkum overveldende flertall og alle delegater i nasjonalforsamlingen. Dermed var det i praksis innført et éttpartisystem med Sihanouk i ledelsen. Sangkum partiets nasjonalkongress - et slags landsmøte med flere tusen delegater som ble samlet to ganger i året - ble den politisk avgjørende demokratiske forsamling i landet.

USA hadde i begynnelsen håp om å bruke Sihanouk. Allerede i 1955 på han for å få han med i SEATO (sørøst-Asia NATO), først med politisk overtalelse, så med forsøk på økonomisk blokade fra Thailand og Sør-Vietnam. Sihanouk og Sangkums nasjonalkongress svarte med å avvise SEATO-medlemskap, opprettet diplomatiske forbindelser med Sovjet og Polen, og inngå avtaler om økonomisk hjelp fra Sovjet og Kina. USA måtte gi seg og heve blokaden.

Men USA-imperialistene hadde ikke tenkt å gi seg. CIA begynte nå et skjult arbeid for å knekke Sihanouk. De arbeidet langsto linjer - den økonomiske hjelpen fra USA (som USA bestemte betingelsen for) blesystematisk utnyttet til å bygge opp en ny gruppe med forretningsmenn som sammen med godseiere, korrupte embetsmenn og offiserer skodde seg stort på hjelpen - og dermed ble USAs beste støtter. Den andre linja var å bygge opp ei gruppe av godt betalte leietropper (Khmer Serei) i Sør-Vietnam og Thailand rekruttert fra den kambodsjaniske minoriteten og de mest høyreorienterte gruppene i Kambodsja, og under kommando av CIA. Men de fikk ikke has på Sihanouk. Da faren døde i 1960, ble han statsoverhode uten å ta kongetittelen og fortsatte i realiteten som politisk leder. Han fortsatte konsekvent sin nøytrale uavhengighetspolitikk og fikk stadig større vansker med USA. Samtidig lærte de kambodsjaniske nasjonalistene hva USA mente med "å tilhøre den frie verden. Ved bitre erfaringer lærte de hvordan den amerikanske "hjelpen" undergrov landets uavhengighet både økonomisk og politisk, og bandt regjeringen på hender og føtter, samtidig som "hjelpeorganisasjonsapparatet" ble brukt som et internt nettverk for CIA. Sihanouk avsto derfor i 1963 all videre USA-"hjelp" til Kambodsja. To år seinere, i 1965, brøt Kambodsja de diplomatiske forbindelsene med USA, etter gjentatte bombetokter mot landsbyer på kambodsjanisk territorium.

I disse åra vokste som kjent Vietnamkrigen fra år til år. Sihanouk holdt Kambodsja strengt utafor krigen, men han la ikke skjul på at han forsto og sympatiserte med FNL. Kambodsja solgte bl. a. ris til FNL på fredelig basis. FNL hadde dessuten sterk støtte i den vietnamske befolkningen også på kambodsjanisk side av grensa. Men avtalen mellom FNL og Kambodsja var hele tida klar og ble strengt overholdt fra begge sider. Det var ikke tale om noen krenking av kambodsjanisk territorium. (Selv om Sihanouk under press fra høyrekreftene, ved flere anledninger kom med uttalelser i denne retning). I 1965 ble det holdt en "konferanse for de indo-kinesiske folk" i Phnom Penh, der Sør-Vietnam var representert ved FNL.

Men høyrekreftene var ikke slått, og fra 1969 og utover fikk de mer tak på politikken i Kambodsja igjen og klarte å presse Sihanouk en del. Det var flere grunner til dette. På grunn av høyrekreftenes sterke økonomiske stilling og den ganske utbredte korrupsjonen i landet, maktet de i ganske stor grad å kjøpe opp yrkespolitikere i nasjonalforsamlingen og få presset fram sine kandidater til valgene. Særlig den nasjonalforsamlingen som ble valgt i 1966 var preget av dette. Også offiserer i hæren ble for en stor del kjøpt opp. Tildels kom også Sihanouk sjøl mer i motsetning til venstrekreftene i disse tider, bl. a. an del feil som ble gjort av kinesiske kommunister i landet i begeistringen over kultur-revolusjonen i Kina. Men det viktigste var reaksjoenens styrkede stilling i nasjonalforsamlingen, offiserkorpset og i det økonomiske livet.

Denne utviklingen førte til et hardere press på venstreorienterte i landet, og samtidig til økende misnøye blant bondene. Dette førte til at mange venstreorienterte så seg nødt til å ta kampen mot godseierne og reaksjonen opp med militære midler, eller i alle fall komme seg i dekning, og slutte seg til geriljaorganisasjonen Røde Khmer. Gamle baser fra krigen mot franskmennene ble tatt i bruk igjen, særlig i nordøst og i Kardemommejella og Elefantjella i sør. Blant de som dro den gangen var tre medlemmer av nasjonalforsamlingen: Khieu Sampan, Hou Youn og Hu Nim. Disse er nå i ledelsen av FUNK og med i Kambodsjas Kongelige Enhetsregjering (GRUNK).

Fra 1967 til 1969 var det Penn Nouth, en av Sihanouks nærmeste menn, som var statsminister. Men høyrekreftenes stadige undergraving av økonomien, sammen med den utbredte korrupsjonen også i statsselskapene, som Sihanouk ikke hadde evne eller vilje til å få bukt med, førte til økende økonomiske vanskeligheter. Sommeren 1969 munnet det ut i full økonomisk krise og Sihanouk ble nødt til å utnevne Lon Nol (som var høyreorientert, men såvidt Sihanouk visste lojal) til sjef for en "nasjonal" redningsregjering som skulle rette opp økonomien.

Kuppet 1970

CIA HAR HELL MED SEG

Den "nasjonale redningsregjeringen" som overtok i 1969 var klart høyreorientert. Dens ledende menn var Lon Nol og Sire Matak. Sire Matak var anerkjent USA-vennlig og motstander av Sihanouk, men Sihanouk regnet Lon Nol som en lojal mann selv om han var høyreorientert. Sannheten var imidlertid at Lon Nol i lengre tid hadde vært i hemmelig kontakt med CIA og var utpekt som hovedleder for et kupp. Planene var vel forberedt. Allerede på våren 69 hadde Lon Nol - som da var øverstkommanderende - klart å få innlemmet flere Khmer Serei-avdelinger i Kambodsjas hær. Offisielt var dette avdelinger som des-tertert fra Khmer Rouge og "gikk over", og Sihanouk skjente ikke hva som pågikk.

Da Lon Nol ble regjeringssjef i 1969 var den nye regjeringas første tiltak for å rette opp økonomien å oppheve statskontroll over bankene og utenrikshandelen og erklære en "liberal" økonomisk linje. Sihanouk protesterte, og de mest Sihanouktro regjeringsmedlemmen forlot regjeringen. Deretter sammenkalte Sihanouk Sangkums nasjonalkongress, som med et stort flertall avviste den nye politikken i desember 1969. Da denne politiske seieren tilsynlatende var i havn, dro Sihanouk til Frankrike for en medesinsk kur, med sikte på å besøke bl. a. Moskva og Peking på vei hjem i mars.

Hva han imidlertid ikke visste, var at Lon Nol (som også hadde vært på "kuropphold" i Frankrike tidligere på høsten, i virkeligheten hadde fintrimmet kupplanene med CIA-eksperter) begynte å organisere hans avsettelse så snart han var ute av landet.

8. mars begynte det, med noen små anti-FNL-demonstrasjoner i "papegyenebb-området" gjennomført av Lon Nol soldater i sivil, men slått stort opp av kambodsjaniske (som Lon Nol allerede kontrollerte) og vestlige nyhetsbyrå som "spontane demonstrasjoner". 11. mars fulgte en demonstrasjon mot DRV og PRAs ambassader i Phnom Penh der mange av ambassadefolkene ble hardt trakkasert. Også denne ble ledet av soldater i sivil, og slagordene var f. eks. på engelsk! (Antakelig mht. amerikansk press). Den videre planen var meget godt uttenkt: Sihanouks ventede protester mot "demonstrasjonene" som ganske riktig kom, ble brukt til en voldsom kampanje mot ham for hans "unasjonale" holdning. Dette skulle bygges opp til demonstrasjoner 16. mars rettet mot Sihanouk, og den høyreorienterte nasjonalforsamlingen skulle så avsette ham, "som resultat av et krav fra folket". Denne del av regninga var imidlertid gjort opp uten vert. For studentenes og befolkningens reaksjon på angrepene mot Sihanouk kom virkelig, men naturligvis i motsatt retning. Den 16. mars ble det arrangerte forsøket helt borte i store pro-Sihanouk demonstrasjoner, og nasjonalforsamlingen, opputurnister til det siste, turde ikke gjøre noe. Lon Nol ble derfor nødt til å droppe det demokratiske skinn, og natta til 17. mars arresterte hans folk de ledende Sihanouk-tro offiserene, og 18.

mars kjørte tanks og soldater opp i gatene i Phnom Penh. Nasjonalforsamlinga ble omringet, og med tanks rundt hele bygningen vedtok de enstemmig å avsette Sihanouk (riktignok i strid med grunnloven, men faen spare....). Etter dette var nasjonalforsamlinga et rent sandpøstrørorgan for Lon Nol, til han oppløste det endelig i oktober i 1971. Sangkums nasjonalkongress er (naturligvis) ikke blitt innkalt etter 18. mars 1970.

Kampen begynner, våren 1970

FUNK STERKER ENN NOEN HADDE TRODD

Sihanouk, som var på vei fra Moskva til Peking den dagen han ble av satt, ventet ikke lenge med å slå igjen. allerede 23. mars sendte han ut en appell om å danne en Nasjonal Enhetsfront for Kambodsja. FUNK, Røde Khmer og de andre venstreorienterte gjorde øyeblikkelig felles sak med de Sihanouk-tro nasjonalistene og begynte kampen. Basene hadde de, våpen fikk de raskt av PRR, som nå ikke hadde noen betenkligheter (de hadde ført en forsiktig linje i forholdet til Røde Khmer tidligere, pga. forholdet til Sihanouk). Rekrutter til frigjøringshæren var det ingen mangel på.

Det viktigste var allikevel befolkningens spontane reaksjon. Over store deler av alndet gjorde befolkningen og de lokale gruppene simpelthen opprør, og nektet å bøye seg for den nye regjeringa. På mindre enn en måned var hele den nord-østre delen av landet og store deler av landsbygda forøvrig utafor Lon Nols kontroll.

I slutten av april ble GRUNK - Kambodsjas Nasjonale Kongelige Enhetsregjering - dannet, foreløpig med sete i Peking, men med halvparten av regjeringsmedlemmene i det befrie Kambodsja. Regjeringsdannelsen betydde ytterligere styrking av enheten i den kambodsjanske motstandskampen, og da Sihanouk i mai tok initiativet til Den Indo-Kinesiske Toppkonferansen, var dette et historisk øyeblikk i de tre indo-kinesiske folkenes kamp mot USA-imperialismen (se FVs programhefte, utgitt 1970, om dette).

Lon Nol prøvde på rent fascistisk vis å piske opp nasjonale og sosiale fordømmer mot Sihanouk som hadde "solgt seg til de nord-vietnamesiske kommunistene". Han appellerte til en "religiøs krig mot kommunistene (en buddhistisk religiøs krig - stikk den), og han begynte regulære progomer mot den vietnamesiske minoriteten i landet. Den verste fant sted den 15. april, da likene fløt i hundrevis nedover Mekong. Samtidig hadde han raskt fått de USA-trente khmer-troppene fra Thailand og Sør-Vietnam, og store mengder av våpen strømmet inn. Det hjalp bare så lite. Mot slutten av april spredde opprøret seg stadig raskere, og Lon Nols regime så ut til å få ei kort levetid. Dette kunne ikke USA tillate, og 30. april gikk USAs og Saigons tropper til full invasjon. USAs napalm hadde funnet enda et eksportmarked.

Tre års kamp, 1970 - 1973.

HERJET AV SAIGONTROPPER OG B-52.

Invasjonen i 1970 ble en hard ilddåp for de ferske kambodsjanske motstandstroppene. Men de klarte den, og resultatet ble et politisk og militært nederlag for USA. Motstand i USA tvang Nixon til å love at alle regulære amerikanske tropper skulle være ute av landet i løpet av juni. Nixon uttalte at det ikke "var nødvendig å ha dem der lenger". Underforstått: seieren skulle være raskt vunnet. Det motsatte viste seg å være tilfelle. Invasjonen greide riktignok å redde Lon Nol regimet fra en åpenbar undergang. Men samtidig førte det til at motstanden vokste, ble mer omfattende og mer sammensveiset. Den brutale framferden til Saigons okkupasjonsstyrker bidro ikke lite til dette. Saigon-styrkene var ikke i sitt eget land, og oppførte seg om mulig enda verre enn hjemme. Reportasjer om massaker, ødeleggelser og først og fremst plyndring i stor stil trengte etterhvert igjennom også i den vestlige presse. Resultatet ble at tross Saigontroppene, og tross USAs flyvåpen, sto Lon Nols regime ikke stort bedre ved årets utgang: Hele nord-øst-Kambodsja, hele høylandet i sør-vest, samt diverse annet var under FUNKS kontroll.

Våren 1971 satte Saigontroppene inn et nytt storangrep - "Operasjon total seier 1-71" - fra øst mot Kratie-provinsen. Flasko. På høsten satte Lon Nols beste tropper inn et storangrep, støttet av amerikanske fly - "Operasjon Chen Ia 2" - mot provinsene nord for Tonle Sap. Dundrende flasko. Over halvparten av Lon Nols elite-tropper på 20 000 mann ble satt ut av spill.

Å - i 1972 - kom våroffensiven i Sør-Vietnam. Saigon-styrkene fikk nok å gjøre hjemme, og Lon Nol styrkene måtte mer og mer stole på amerikansk flyvåpen. Det ble til gjengjeld satt inn med full styrke. I 1972 og 1973 var bombingene over Kambodsja like hard som det verste over Vietnam. Som i Vietnam har millioner av mennesker blitt hjemløse, tusener på tusener er blitt drept, og naturen er mange steder blitt ødelagt for årtier framover.

Men det viste seg også i Kambodsja at det ikke går an å bombe et enig folk ikke. Etter seieren ved "Chen Ia 2" beholdt FUNKS tropper offensiven gjennom hele 1972, og Lon Nol kontrollert område skrumpet inn til 20-30% av landet.

Paris-avtalen og utviklinga fram til 15. august 1973.

FRIDSTILVILIGHET I AKSJON.

27. januar under tegnet til slutt USAs regjering fredsavtalen for Vietnam. I artikkel 20, kap 7, står det: "Partene i Paris-konferansen forplikter seg å avslutte all militær virksomhet i Laos og Kambodsja".

Det skulle ikke gå mange timene før det ble klart at denne forpliktelsen fra Nixons og Kissingers side ikke engang var verdt papiret det var skrevet på. Bombingene over Kambodsja ikke bare fortsatte, men det ble intensivert voldsomt. Ettersom FUNKS tropper stadig rykket nærmere Phnom Penh, ble alt USA hadde av fly i Indo-China og Stillehavsområde satt inn for å stanse framrykkingen. På tvers av alle avtaler, på tvers av alle protester i USA og resten av verden, fortsatte B-52 Shellie død over Kambodsja 24 timer i døgnet. Hva dette har betydd av lidelser og ødeleggelser, hvordan Kambodsja så ut i slutten av august, tror jeg ikke vi kan forestille oss. Likevel fortsatte FUNK sine angrep stadig nærmere Phnom Penh. Også USAs kongress (hvor man forøvrig ikke fant noen lov som forbad presidenten å bombe Kambodsja eller hvilket som helst annet land) begynte å forstå at dette var håpløst. Godt hjulpet av motegate-affæren ble dermed bombestansen over Kambodsja vedtatt 15. august. For riktig å demonstrere sin desperasjon fortsatte Pentagon bombingene for fullt til siste minutt!

Situasjonen nå

USAs ROLLE PÅ USA-IMPERIALISMEN!

Mange, også blant progressive her i landet, har spurt denne høsten: Hvorfor falt ikke Phnom Penh etter bombestansen? Går FUNK tilbake?

En slik spørsmålsstilling er selvfølgelig å snu tingene på hodet. Det utrolige ved offensiven i sommer var ikke at FUNK ikke tok Phnom Penh, men at de i det hele tatt klarte å holde en slik offensiv i gang mot USAs hensynsløse bomberegj. Situasjonen nå er ikke at FUNK står i en svakhet posisjon. Tvert imot - for øyeblikket kontrollerer Lon Nol bare små områder av landet og han må klare seg uten Saigon-tropper og amerikanske bombe-fly. Men vi skal vi huske at hans tropper er ångst bedre utstyrt enn FUNK-troppene både med hensyn til våpen og penger. De frigjorte områdene er likeledes katastrofalt herjet etter USAs terrorbombinger.

Slik det ser ut nå er det gode håp om at landets frigjøring ikke er langt ute i framtida. Men likevel. Kambodsjas og Indo-Kinas venner må ennå ikke ta seieren for gitt og slappe av. Like på den andre sida av grensa til Sør-Vietnam bryter Thieu fredsavtalen grovere og grovere for hver dag. Tross en vaklende toppledelse i USA - Nixon mister mer og mer tillit - så for både Thieu og Lon Nol all mulig støtte av USA-imperialistene, stikk i strid med Paris-avtalen. Med USA-imperialismen i forvannet er ting som uavhengighet og fred ting som

allri kan tas for gitt.

SOVJET

Sovjet har ikke vært ledende i den betingelsesløse støtten for det kambodsjanske folket. Etter at Lon Nol kuppet i 1970 var blitt satt i scene av CIA, rykket straks mange stater ut med anerkjennelse av GRUNC. Helt fram til høsten 1973 opprettholdt Sovjet sine diplomatiske forbindelser med Lon Nol-regimet. Det samme året besluttet de å anerkjenne GRUNC. Da Sihanouk i 1970 tok initiativet til den indo-kinesiske toppkonferansen som skulle bestå av representanter fra de tre indo-kinesiske frigjøringsbevegelsene, ble han ikke bifalt av Sovjet.

Det kan også nevnes at det ble drevet en tjekkisk våpenfabrikk utafor Phnom Penh som forsynte Lon Nol. Fabrikken måtte seinere stenges etter angrep fra FUNK.

Da situasjonen var som verst for Phnom Penh under offensiven til FUNK våren 1973, hjalp Sovjet til med frakten av forsyninger og våpen opp Mekongelva. Sovjet forsikret disse skipa "i tilfelle geriljastyrkene skulle gå til angrep". I realiteten hjalp Sovjet Phnom Penh i ei tid da byen ellers var avskåret fra omverden.

I det siste har Sovjet påtatt seg rollen både som mekler og som splitter i Kambodsja. De har vært meget aktive om å spre rykter om alvorlige splittelser i FUNKs ledelse. Som meklere har de prøvd å få i stand forhandlinger mellom GRUNC og Lon Nol-regimet. Ved dette går de bak Sihanouks rygg i det han klart har forkasta slike forhandlinger. Hvis forhandlinger skal komme igang, må disse føres med den virkelige fienden og ikke med en marionettregjering. Sihanouk har erklært at FUNK ikke vil godta noe kompromiss, men kjempe til den endelige seiren er vunnet.

FUNKs offensiv

I begynnelsen av desember 1973 ble den endelige fasen i det kambodsjanske folkets frigjøringskamp innledet. Den kommer til å lede til fullstendig seier for det kambodsjanske folket.

Kampene som raser i Kambodsja vinteren 1984 er de hardeste i hele Indokina. Den militære situasjonen har utviklet seg svært gunstig for frigjøringsstyrkene. Den 8/1 1974 kunne GRUNCs informasjonsminister oppsummere seire ved 5 nye fronter. Lon Nols stjernedivisjon nr. 1 og 7 er blitt alvorlig svekka. Strategisk viktige veier er frigjort av FUNK. I motsetning til Lon Nol-juntaen ligger FUNKs styrke i at de kan stole på egne krefter. FUNK har ikke inngått noen fredsavtale med Lon Nol og har dermed ikke godkjent regimet som representativt for det kambodsjanske folket. Frigjøringsfronten kontrollerer over 90 % av landet og noen koalisasjonsregjering har ikke vært i deres interesse.

GRUNCs diplomatiske posisjon er for tida sterkere enn PRRs. Over 50 stater har anerkjent GRUNC som Kambodsjas

rette og eneste regjering. Til nå har ikke tilsvarende mange stater anerkjent PRR. Vi må derfor rask bygge opp en opinion for det kambodsjanske folket her i landet for å presse den norske regjeringa til å anerkjenne GRUNC. Kambodsjas spørsmålet ble tatt opp i FN i oktober og desember. Etter diskusjonsomganger ble likevel resultatet: En ulovlig regjering tilsatt gjennom statskupp, sitter fremdeles på Kambodsjas stol i FN. Hvem står bak dette resultatet? USA klarte å trikse med dagsordenen, slik at de sikret seg 8 stemmers overvekt.

Hvilken betydning har FN-medlemskap? Et medlemskap løser ikke problemene fullt og helt i Kambodsja, men det skulle gjøre det nesten umulig for USA å gjenoppta bombingene av et annet FN-medlemsland. Spørsmålet kan nå ikke tas opp før om ett år, men med den framgangen GRUNC har er de sikret en plass i FN fra høsten 1974.

Et av landene som stemte for en ombytting i FN var Sovjet. Dette lyder rart siden vi veit at Lon Nol konsekvent har fått støtte fra Sovjet, siden han ble tilsatt som marionett i Phnom Penh. I september anerkjente Sovjet GRUNC og vennsksforholdet til Lon Nol ser ut til å kjølne. Årsaken er trlig at Sovjet innser at en seier for FUNK er uunngåelig.

Verdensopinionens støtte

Kambodsjanerne vil sikkert vinne tilbake retten til å bestemme utviklinga i sitt eget land. Dette er det viktigste. Etter seieren over verdens største krigsmakt, vil et fritt Kambodsja konsekvent gi sin støtte til det vietnamsiske og laotiske folkets kamp mot imperialismen. Det vil være en enorm oppmuntring og inspirasjon til de kjempende indokinesiske folkene.

Kambodsja vil være det første landet i Indokina som fullt og heilt frigjør seg fra imperialismen. En seier i Kambodsja vil bli en kraftig inspirasjon til alle undertrykte folk over heile verden. For å framskynde seieren for det kjempende kambodsjanske folket må vi utvikle og øke vårt solidaritetsarbeid for Kambodsja. Enhetsfronten for Kambodsja må vokse seg sterk og bred!

FULL STØTTE TIL FRIGJØRINGA AV KAMBODSJA!

Nyttig litteratur:

Kambodsja, DFFG's skriftserie, 1972
Indo China 1971-1972 (Engelsk tekst) Vietnamese st. nr. 33
Vietnam, Laos and Cambodia 1969-70, Vietn. studies nr. 28
Ly war with the CIA, Norodom Sihanouk/Wilfred Burchett
Cambodia in the southeast Asian war, W. Caldwell/Lek Tan
At war with Asia (overs. til norsk Pakkel) Noam Chomsky
Det andre Indokina kriget (svensk tekst), W. Burchett

FUNKs program, en regelmessig informasjonsbulletin, kan bestilles fra FUNKs informasjonskontor, Maria Prestgårdsgt. 10, 116 52 Stockholm, Sverige.

ABONNER!
10kr

Faller Phnom Penh?

"Bare timer før Phnom Penh faller"
"30 000 geriljasoldater vil innta Phnom Penh..."

Slik led noen avisoverskrifter i midten av august ifjor da USA måtte innstille bombingene av Kambodsja. Det er nå gått over et halvt år siden dette ble sagt. Noen oppfattet det som dommedagsprofetier, andre så fram til den endelige frigjøringa av Kambodsja.

Den Phnom Penh holdes fremdeles av Lon Nols ulovlige kuppregime. Og ikke bare Phnom Penh, men også provins- hovedsteder som Kampot, Battambang og Kompong Cham.

Hva har skjedd siden bombestansen? Har frigjørings- bevegelsens bestrebelser slått feil? Har andelen av frigjorte området skrumpet inn? Har frigjøringshæren forblødd under amerikanernes bomber og napalm?

Jeg tror vi kan svare benektende på de fleste av spørsmålene. Frigjøringsbevegelsens strategi for frigjøring har ikke slått feil. Framgangene i det siste halvåret har vært vel så store som forrige halvår. Den nasjonale enhetsfronten-FUNK- regner med at 85-90% av Kambodsjas landområder og 80% av befolkninga er frigjort.

Likevel kan en spørre: Hvorfor har ikke Phnom Penh falt? Fikk ikke FUNK fri bane rett inn i sentrum da bomberegnet stoppet? Jeg tror vi gjør lurt i å se hva FUNK sjøl sa ifjor høst. De sa ikke at Phnom Penh ville falle iløpet av timer. De sa ikke at frigjøringsstyrkene ville storme byen. Derimot sa de at bombestansen "ville lette frigjøringa av Kambodsja". I realiteten var bombestansen en seier over B-52. Hver dag måtte Lon Nol og amerikanske rådgivere innrømme at frigjøringsstyrkene rykket fram, til tross for tettere og tettere bombe- regn. USAs reserve flystyrker var satt inn, og fra jan- uar ifjor til den 15. august greidde disse krigsmaskinene å slippe bomber som tilsvarte 7 atombomber av Hiroshimas styrke - pr. måned! Bombene fulgte geriljasoldatene. Det var også tilfeller av såkalte "feilbombinger" som slettet hele landsbyer. Phnom Penh svulmet av flyktninger. Soldatene nærmet seg bygrensa til Phnom Penh - og bombene fulgte dem. Poenget er at bombene også ville falt i Phnom Penh om FUNK hadde stormet byen. I 1968 panikk- bombet USA Saigon da FNI-styrkene gikk inn i byen. Bombinger av selve Phnom Penh ville ramme sivilbe- folkninga og flyktningene. Det finnes mange eksempler på at USA har slettet byer med jorda for "å frigjøre dem fra de røde" som det heter.

FUNK så videre at frigjøringskampen ville bli lang- varig, til tross for at styrkene rykket fram og tros- set bomberegnet. FUNK vil at byen skal frigjøres innen- ifra; der befolkninga tar saken i egen hånd. Dette betyr ikke at FUNK vil forbli passive. Frigjøringa må være et samspill mellom geriljaen og bybefolkninga.

Strategien er som følger: Første trinn er å isolere Phnom Penh fra omverdenen. Det er fullført! Videre utføre angrep på sentrale militære og administrative sentra i byen. Slike an- grep har foregått med raketter siden juletid. Det tredje trinnet i frigjøringa er at den generelle mis- nøyen med Lon Nol-regimet politisk vokser i styrke, sakte men sikkert. Motstanden må bringes fram i kon- krete aksjoner. Folk må etterhvert finne metoder for organisert motstand inne i byen på tross av regimets bruk av polititerror og vold. Det fjerde og siste trin- net si seg å være militære angrep fra sørøst og sør i samarbeide med bybefolkninga.

Opinionen i Phnom Penh er i ferd med å vokse. Misnøyen med regjeringa har begynt å få mer organiserte former. Til tross for at enkelte utenlandske vestlige korre- spondenter har beroliget sine lesere med at de ikke lider overlast og at de får de mest utsatte delika- tesser på torget hver dag, gjelder det mer de få enn de inn på en million flyktninger og fattige. Barkebrød er en realitet for mange - risen er blitt alt for dyr.

I desember måned tok lærerne til å streike og krevde at lønningene skulle tredobles! Likevel ville de ikke

komme opp å mer enn rundt 350 kroner måneden, og at lønningene på enkelte sentrale matvarer har steget med 2000%. Det siste året, gjorde ikke lærernes krav svakere! Det murett av misnøye og blant de statsansatte, og lærernes deserterte i stigende antall - de fikk ikke engang lønn for å delta i en kamp da på ingen måte var motivert for. I januar ble Lon Nol-regimet tvunget til å øke lønnene for både statsansatte, soldatene og lærerne. Lærerne i de høyere skoler fikk 50% lønns- forhøyelse, men deres svar var at de bare arbeidet for lønna de fikk - det vil si 13 dager i måneden. Streiken spredte seg til Battambang, en annen av de få byer Lon Nol-regimet holder. Regimet svarte med å stenge alle skoler, men ble tvunget til å åpne dem igjen få dager seinere, og lærerne fortsatte med sin boikott.

En on steldkars lærer-aksjon bety så meget for Lon Nol? Ja, aksjonsjonen er så svak at en hver form for uro og organisert misnøye kan være snøballen som løser smøskredet. I fjor ledet liknende lærer-aksjoner til en massiv oppslutning fra andre yrkesgrupper, og det ble slått ned brutalt der mange mistet livet, og mensuten: midt opp i alt dette forsøkte en offiser i flyvåpnet å sette Lon Nol ut av spillet ved å bombe presidentpalasset. Han bommet men Lon Nol fikk seg en s stolt....

Et annet eksempel på at opinionen tvinges til handling, er en tale som tidligere statsminister Son Sann holdt. Den utløste tordnende applaus fra de 500 studentene som hørte på, for Son Sann hadde gjort den dristige ting å krevde at Lon Nol måtte gå av til fordel for en bred og folkelig regjering. Son Sann ordla seg på en diplo- matisk måte - han mente at Lon Nol helst burde reise til USA og søke medisinsk hjelp, så kunne en få istand vognstillstand. Regjeringa turde ikke gjøre Son Sann noe - til det hadde han for god støtte. Lange krevde at han straks skulle arresteres, men Lon Nol sa: "Å, arrestere Son Sann, betyr det samme som å måtte arrestere 10 000 mann..."

Falene utløste flere protester - ledelsen ved et av fakultetene ved universitetet i Phnom Penh sammenkalte til pressekonferanse, og slo fast at regimet i Phnom Penh besto av - direkte oversatt - gribber, og straks etter reagerte også det medisinske fakultetet med å krevde Lon Nols avgang.

Lon regimet tør ikke protestene få for stort omfang. En morgen blir det avslørt at fire studenter er funnet døde - i et av byens fengsler! De var døde ved hengning. Den offisielle versjonen var at de var FUNK-agenter og at de bar våpen. Dette avvises av folk som var vitne til arrestasjonen. Regimet har videre avvist obduksjon av likene og hevdet at de begikk selvmord. At dette ikke er sant, beviste avsløringer som kom fram under henden. En av studentene hadde brennemerker over heile kroppen - som følge av elektrisk torturbehandling. En annen hadde kutt under armene og rundt kjønnsorganene. Det er ikke godt å gi noe totalbilde av den organiserte motstanden mot Lon Nol i Phnom Penh - men det hører også med å nevne at ved en rekke anledninger har det vært streiker ved industribedriftene. Men vi skal ikke innbille oss at opinionen står i en posisjon så offen- siv at det kan bety Lon Nols endelige fall - iallefall foreløpig greier regimet å demme opp for det meste ved arrestasjoner og plastring på misnøyen med noen amer- ikanske dollar hist og her.

Det er fristende å trekke sammenlikninger med motstands- aksjonene i Norge under krigen - læreraksjonene mot nazifiseringa og kampanjene mot å la seg verve til ar- beidstjenesten. Folk levde under usikre forhold, og i frykt for å miste levebrødet heilt og i frykt for rep- resalier fikk de fleste aksjonene heller ikke særlig oppslutning i praksis. Noen gikk under jorda, andre ble ned i arbeidstjenesta og gjorde minst mulig.

Slik også i Lon Nols områder - flyktningene holdes tilbake i Phnom Penh og rekrutteringa til politistyr- kene bringer visse resultater. Verre er det med tvangs- rekruttering til hæren - da foretrekker mange å flykte

fra Phnom Penh, men det kan medføre hevnaksjoner på deres slektninger som blir tilbake. Derfor kan FUNK fortelle om hele familier som tar seg over til de frigjorte områdene. Lon Nol-regimet omskriver dette til at folk er blitt "kidnappet av kommunistene", og det skriver da også vestlig presse, lydig som den er som oftest...

Men vanskeligere blir det for Lon Nol å forklare at til og med tjenestemenn i hans egen administrasjon plutselig blir "kidnappet". Direktøren for det nasjonale import og eksport byrået forsvant plutselig, den tidligere ministeren for offentlige arbeider forsvant, tidligere direktør for oljeselskapet Tela Kmer forsvant, og rådgiveren for apelldomstolen i Phnom Penh forsvant. Dessuten annenskretæren i finansdepartementet. Lon Nol fikk saftige hilsener fra dem gjennom frigjøringsradioen og den slags er forbudt nytt i Phnom Penh.

Vi skal ikke dvele lenge ved karakteren av regimet i Phnom Penh. Et av de største problemene er all korrupsjonen. USA har betalt millioner av dollar hvert år til opptil 100 000 soldater som aldri har eksistert...

Forsøkene på å utvide den såkalte regjeringens politiske basis har vært forgjeves. I realiteten hersker et firemannsdiktatur med Lon Nol i spissen. Videre må nevnes In Tam som i sin tid var leder for det "Demokratiske partiet", men ble ekskludert da han ville samarbeide med Lon Nol. Cheng Henh var før direktør for sentraliserte fengslet i Phnom Penh og utnevnte seg sjøl som stats-sjef i 1970. Shianouk har omtalt ham som kort og godt en "maltstyk utsuger". Fjerdemann er Sirik Latak som i mange år var amerikanernes yndling. Hans politiske støtte utgjøres hovedsaklig av en herre ved navn Kitchpanich som er bankier og CIA-agent, så den er vel ikke særlig bred den heller...

Når vestlig presse i det hele tatt har skrevet noe om Kambodsja i den seinere tida, er det for å utnale redselshistorier om de sivile tap som raketter fra FUNK har ført med seg. Ja, de har nok krevd sivile liv. Men historisk stopper ikke med det. Ja det være klart at rakettene er rettet inn på militære mål og offisielle bygninger som er ledd i Lon Nols maktapparat. "Kommunistene driver terror" slår Lon Nols talsmann fast. FUNK tilbakeviser dette, og slår fast at det ikke er deres politikk å ramme sivile, som er blant dem som står FUNKs politikk nær. Derimot har amerikanske terrorbombinger og Lon Nols egen her drevet systematisk terror mot sivile - og de gjør det også inne i Phnom Penh. Når rakettangrep er planlagt varsler nemlig FUNK ved hjelp av løpesedler. Til tross for at det er forbudt å lese eller å spre slike, skjer varslings hver gang. Mange av flyktningeleirene ligger rundt militære mål, men istedet for å sørge for folks sikkerhet, holder Lon Nol-soldatene folk tilbake. Flykter folk blir de arrestert i hopetall og tiltales for opprør og agentvirksomhet. Derfor har også rakettangrepene en psykologisk virkning. Noen retter nok harmen mot FUNK - Men observatører mener at regimet og amerikanerne får størstedelen av harmen, siden de hindrer folk fra å flykte - enten ut av byen eller til andre trygge bydelor. Nyelig fikk en korrespondent for Washington Post strengt reprimande av den amerikanske ambassaden fordi han hadde omtalt folkenengdens reaksjoner mot soldater og Lon Nol - styret.

Hva så med det øvrige av Kambodsja? Vi har slått fast at FUNK har frigjort mellom 85-90% av landet. Hvordan er den militære situasjonen akkurat nå? Phnom Penh er altså håpløst isolert, og aksjoner fra Lon Nols soldater på å bryte blokaden har vært forgjeves. De siste nyheter fra slagmarka er gode. For rundt ei uke siden frigjorde FUNK nok en provinshovedstad, Oudong som ligger rundt 35 kilometer nordvest for Phnom Penh. Også en annen provinshovedstad har vært utsatt for harde angrep - det gjelder Kampot på sørkysten der flyplassen ble bombardert, til tross for at større flystyrker ble satt inn. Men at det går dårlig for Lon Nol, søkes hemmeligholdt i det lengste. Nyelig ble en korrespondent fra et fransk pressebyrå utvist etter ordre fra Lon Nol-hærens øverstkommanderende (Sosthene Fernandez) fordi han hadde skrevet at Lon Nol-styret bare kontrollerte 10% av Kambodsja.

Vestlig presses kontakt i Lon Nol-regimet er den offisielle talsmann "An Rong", men han er omdøpt til "I'm wrong". Han gjør så mange krumspring og fabrikkerer gale nyheter i den grad at sjøl de mest servile og USA-vennlige byråene fortviler. På spørsmål om hvorfor det ikke lykkes Lon Nol-regimet å trygge Phnom Penh mot angrep fra FUNK, svarte han at det var fordi de hadde så få andre landområder å forsvare at det gikk ut over forsvaret av Phnom Penh.

Det er blitt nye snakk om Lon Nol og Phnom Penh. Nå må ingen forledes til å tro at USA er ute av bildet. Menstre fra Vietnam og Saigon går igjen i Kambodsja: uten økonomisk og militær støtte fra USA, ville Lon Nols regime ha en kort levetid. Nixons doktrine er forsøkt satt ut i livet i Vietnam i form av "vietnamisering". I praksis innebærer det at en Quisling-hær bygges opp på grunnlag av arbeidsløshet og nød - og ved hjelp av amerikanske dollar. USA sørger videre for å fore regimet med våpen og rådgivere som sitter bak og trekker i trådene. Slik også for Kambodsja. USA har alldeles ikke trappet ned sitt såkalte engasjement i Kambodsja.

Til tross for at Pentagon nylig benektet det, er det amerikanske rådgivere der i full swing. Offiserer deltar aktivt i kampene, og i Thailand kjøres det for fullt med treningsprogrammer for spesialsoldater og piloter til Lon Nols flyvåpen. Og stadig velk kommer båttransporter med moderne våpen, mat og ammunisjon oppover Mekong-floden for å holde liv i Phnom Penh. Og like ofte melder FUNK om at båter er senket - dessuten - det er den gode siden ved at Lon Nol fores med våpen at de har erobret store våpenlaster. Paradoksalt nok beskytter Phnom Penh nettopp med amerikanske 105mm. howitzere som var tiltenkt Lon Nol. FUNK anklager videre USA for å utføre flytokter og stå bak stadige militære angrep fra leide hærer i Saigon og Thailand som er trent og betalt av CIA.

Hvordan er så det offisielle bildet en får i USA når det gjelder Indo-kina? Nixons budsjettforslag er med dette blitt kalt et krigsbudsjett. Når det gjelder Kambodsja, går Nixons forslag ut på i alt at den militære støtten og økonomiske hjelpa skal fordobles. I et beroligende brev til Lon Nol skrev Nixon: "USA er fortsatt fullt bestemt på å gi maksimal støtte til deres heroiske selvforsvar og vil fortsatt stå skulder ved skulder med republikken i framtida slik vi har gjort det før..."

Disse Nixons forslag går gjennom i kongressen, vil altså gi begynnelsen på innsatsen i Kambodsja bli atskillig større enn i Vietnam. USA har altså på ingen måte gitt opp Indo-kina. I sørst Asia vil USA fortsatt ha stasjonert 77 skip med 531 fly tilnærmet den 7. flåten, og dessuten 250 000 soldater. En vesentlig del av dem er stasjonert i Thailand og står der som en konstant trussel mot den endelige frigjøringen av Kambodsja. Når kongressen gikk inn for bombestans, innebærer ikke det noen garanti. At Nixon helst ville oppå bombingene så snart han kunne, er bekreftet av Pentagon som har nedsett egne utvalg for å finne forfatningsmessige sattrull som kan tillate bombing på nytt. Og finner de ingen såkalte lovlige måter, prøver de å bombe i det skjulte - slik som i perioden 1966-70.

Det er klart at et frigjort Kambodsja vil bety et nedslag for USAs ambisjoner i Indo-kina. Det vil falle USA vanskeligere å intervensjonere med tropper og bomber og kupp etter at FUNK har frigjort Kambodsja. Derfor nyter Nixon seg foreløpig å holde Lon Nol på beina med økonomisk hjelp og våpen, mens det arbeides for at det atter kan bombes.

Så langt USAs planer og metoder. Men sjøl om viljen og ambisjonene er til stede, står de i skrikende misforhold til hva USA og Lon Nol har oppnådd. Vi må slå fast at den drivende politiske krafta i Kambodsja er FUNK. FUNK har både det militære og politiske initiativ - det er ikke USA og Lon Nol som er på offensiven, men snarere tvert imot forgjeves forsøker å redde stumpene. Men hva er så dette FUNK som vi så lenge har omtalt? Noen beskriver FUNK eller Khmer Rouge som enkelte ynder å kalle fenomenet - som en diffus og hemmelighetsfull kommunistorganisasjon styrt fra Hanoi og av kom-

ministre i Sar-Vietnam. Jeg vil påstå at disse "noen" tar feil og at det heller er deres hjerner som er styrt fra et visst annet hold. Egnetlig har motstandsbevegelsen en lang historie i Kambodsja. I 1930 tallet var det voldsomme reiseringer mot kolonialismen Frankrike. Reiseringer var ikke noe nytt, men det særegne var at de var ført etter folkekrigens prinsipper og at de hadde som politisk mål at en skulle bli hvitt koloniherrdømmet og vinne nasjonal uavhengighet. Også da ble kampen ført i kongens navn - med andre ord deltok kongen i enhetsfronten, om det kan kalles en enhetsfront den gangen - det vil si, hans sympatier var hos dem som kjempet for nasjonal sjølstendighet, men samtidig satt han som gissel for franskmennene. Noe av den samme stillingen hadde prins Sihanouk, både under perioden med fransk koloniherrdømme og da USA overtok. Som kjent var kuppet i 1970 da Sihanouk ble styrtet, bakgrunnen for Kambodsjas nasjonale enhetsfront, FUNK.

Det hadde da eksistert en motstandsbevegelse i mange år i Kambodsja - med særlig rot i kampen mot de japanske okkupantene under annen verdenskrig. Det stadige høyre dreiningen i de siste årene før kuppet i 1970 hadde drevet mange progressive ut på landsbygda da en måtte være politisk pynte for å overleve den lave takhøyden i Phnom Penh. For seint gikk det opp for Sihanouk at høyrekreftene i realiteten hadde makten. Han prøvde å danne motregjering, men ble tvunget til stadige konsesjoner til de reaksjonære elementer. Den reaksjonære politikken rammet i stor grad bøndene, og på landsbygda var det utbredt misnøye. CIA-kuppet i 1970 var egentlig bare fullbyrdelsen av en politikk som søkte å ødelegge Kambodsja: nøytralitet og motarbeide forsøket på å holde landet utenfor krigen i nabolandet Vietnam. Selv om Sihanouk begikk store feil og forsøkte seg på en forgjeves balansegang mellom høyre- og venstrekrefter, greide han i det minste å holde Kambodsja utenfor den krig som i stor skala rammet landet i 1970. Kuppemakerne hadde ikke regnet med at oppslutningen om motstandsbevegelsen skulle skyte i været i de grader. Sihanouks oppfordring om å slutte opp om en enhetsfront vant spontan tilslutning, og til sine tider var det masseflukt fra de store byene. Lon Nol måtte ganske snart slutte å snakke om "demokrati". Store arrestasjoner fant sted, og i 1971 oppløste han nasjonalforsamlingen. Det tok bare en måned fra FUNKs dannelse til GRUNC - den kongelige Kambodsjanske nasjonale enhetsregjering - kunne dannes. Inntil nylig ble GRUNC omtalt som en regjering i eksil i Peking. Nå er det bare Sihanouk og statsminister Penn Nouth som er tilbake, resten av regjeringen virker i de frigjorte områdene. Åha - splittelse. Sihanouk og Penn Nouth er vraket, splittelse i FUNK, vil enkelte spekulanter ha det til. Jeg tror forklaringen er en annen. Rett og slett at Sihanouk gjør best nytte for seg ved å være FUNKs kontakt utad. Han er en dyktig diplomat med sterk prestisje i særlig de alliansefrie statene, og det er et faktum at nær 60 land har etablert diplomatisk forbindelse med FUNK og anerkjent GRUNC som den eneste lovlige regjeringen. Hvilket den da også vitterlig er.

En kan ellers si mangt om Sihanouk - han har ikke bare heldige sider. "Den lille, fete prinsen". Han har lett for å drømme tilbake til de tider da det ikke var krig i Kambodsja. Han dirigerte jazzorkester, spilte safofon og klarinett. Han komponerte sanger som han tvang representanter for det diplomatiske korps til å synge. Men han lot dem ikke bare synge - noen ganger ble de fraktet på lastebiler ut på landsbygda for å hjelpe bøndene med rishøsten. Sihanouk hadde i sin til bl.a. en Alfa Romeo, en Lancia, en Mercedes 250 SL - for å være nøyaktig... Var kort og godt en playboy av stort format. En kan saktens spørre hvordan han har greid å omstille seg. R nt bortsett fra at han fortsatt komponerer sanger i Peking - til vekslende glede for kinesiske skolebarn - en heter forresten "Åh, mitt elskede Kina, mitt annet land"... En annen "Gud bevare formann Mao Tse Tung"... En kan lett gjøre narr av

Sihanouk som den naive og åpenhjertede person han er - med også tendens til å ta opp uenigheter med FUNKs øvrige ledelse mer gjennom nyhetshungrende pressefolk enn ved henvendelse til FUNK. Han er ingen sikker kilde i alle henseende, men like fullt president i FUNK og Kambodsjas statsoverhode. Han fraskriver seg ambisjoner om statsmakten på nytt når frigjøringen av Kambodsja er gjennomført. Han vil overlate styret til de som nå i dag reelt innehar makten i Kambodsja - det store folkelige flertallet slik det kommer til organisatorisk uttrykk i FUNK og GRUNC.

FUNK har tatt opp i seg elementer fra alle samfunnslag i Kambodsja. Inkludert Sihanouk som medlem av kongefamilien. Videre kan nevnes: buddhistprester, store deler av det politiske parti eller enhetsbevegelse som Sihanouk i sin tid sto i spissen for og i mange år hadde flertall i Kambodsjas nasjonalforsamling. (Den korteste betegnelsen er Sangkum-partiet). Videre Bondenes Union, Arbeidernes Union, Demokratisk Ungdoms Union, Sammenslutningen av demokratiske kvinner, Sammenslutningen av patriotiske intellektuelle og lærere, en rekke minoritetsgrupper, en rekke uavhengige patrioter - mange av de gamle og garvede parlamentarikere og regjeringsmedlemmer fra tiden under og etter annen verdenskrig. Og ikke minst "Folkepartiet" (uten sammenheng med den norske utgaven) - Fracheachon-partiet. Det hadde direkte rot i motstandskampen mot japanerne og arbeider etter en kommunistisk ideologi. I 1957 gikk partiet i realiteten under jorda og organiserte motstandsbevegelsen mot USA på landsbygda og deltok ikke i valg, selv om flere av partiets folk var med i regjeringene opp mot kuppet. Med andre ord spenner FUNK over hele spektret fra kongefamilien til kommunister, innebefattet også enkelte industrifolk og folk fra embedsstanden. Men politisk bredde kan både være en svakhet og en styrke. For FUNK vil jeg vurdere det som en absolutt styrke. Frontens forenede prinsipper er slått fast i et tre-punktsprogram. Som det første og ledende punkt er det slått fast at FUNK vil forene hele folket for å kjempe mot USA-imperialistenes angrep og styrt Lon Nols diktatur. I stedet vil FUNK bygge et uavhengig, fredelig, nøytralt og demokratisk Kambodsja. Programmet omfatter stemmerett for alle unntatt kjente landsforrædere, pressefrihet, yttingsfrihet, forsamlings- og demonstrasjonsfrihet. Programmet slår også fast eiendomsretten. Og kvinner heter det: FUNK vil garantere effektiv likestilling mellom kjønnene og kjempe for å utrydde de reaksjonære tradisjoner som medfører diskriminering av kvinner. FUNK vil oppmuntre på alle måter kvinnes kulturelle og yrkesmessige utvikling for at kvinner for fullt skal kunne delta i kampen. Særlig vil en legge vekt på å trene og utdanne kvinnelige ledere på alle nivåer i samfunnslivet. Avskaffe polygamiet. Det som forener FUNK, er altså særlig den strategiske hovedoppgaven: å styrt Lon Nol og frigjøre seg fra USA-imperialismen helt og fullt.

Hva som må komme etter en frigjøring, er et åpent spørsmål. FUNKs program vil settes videre ut i livet. Dette er hva Sihanouk selv spør om utviklingen: (Intervju med Sihanouk i den danske avisen Politiken 5. aug. 1973, fritt oversatt) "Kambodsja vil bli kommunistisk, fordi det er riktigst for det å bli kommunistisk, og fordi Khmer Rouges revolusjon har vært en suksess. Jeg ble overbevist om det da jeg besøkte de frigjorte områdene. Khmer Rouge er seriøse mennesker, de vet hvordan et land skal oppbygges, og de har oppnådd hva jeg aldri har vært i stand til f.eks. å stanse korrupsjonen. Overhode ingen korrupsjon, og folket har lært å arbeide. Det er ikke lenger, som det pleide å være på min tid, da alle henga seg til dovenskap og sang Sihanouks melodier under palmene og banantrærne. Kanskje har krigen herdet dem. Kanskje har de mistet livsgleden. Jeg vet det ikke. Men jeg vet at de har lært å arbeide og at de ikke lenger der av sult. I de frigjorte områdene savner de ingenting. Verken kjøtt, grønnsaker, ris, frukt eller tøy. Tross krigen produseres det dobbelt så mye ris. Folk er ikke sultne som i Phnom Penh, der levnedsmidlene nå transporteres av amerikanske fly og marinefartøy. Og når man konstanterer dette, må man anerkjenne at de som oppnår slike resultater har retten til å regjere landet. Mellom

Lon Nols korrupsjon og Khmer Rouges alvor er valget lett. Og det er riktig at jeg hylder de kambodsjsanske kommunister, og jeg sier til dem: 'Til lykke. Dere fortjener makten for bestandig, og ingen må ta deres plass. Heller ikke Sihanouk for han var ikke i stand til å gjøre hva dere har gjort. Han ønsket det, handret om det. Men han evnet det ikke. Sihanouk har ingen betydning. Hva som er viktig er Kambodsja'.....Jeg er ikke kommunist. Men jeg er heller ikke antikommunist, og jeg er ikke redd for kommunister. Jeg fastholder, at hvis et land ønsker å bli kommunistisk, har det all rett til å bli det, og det har ytterligere den dobbelte rett til det, hvis det tjener til å bevare landets uavhengighet....."

Så langt Sihanouk.

Viktigst for oss her i Norge - for oss her i denne salen, som en del av den internasjonale opinionen, er å bidra til at kambodsjanerne selv må få råde over sin skjebne, uten innblanding fra noen utenforstående imperialist-makter.

Vi har allerede pekt på Nixons planer og at mye hviler på den amerikanske kongressen. Det ligger ingen varig garanti for fred der. Den eneste garantien for frigjøring ligger i frigjøringsbevegelsens egen kamp, men vi kan som en del av opinionen gjøre frigjøringen lettere. Vi kan bidra til at USAs innblanding blir så liten som mulig. Det er klart at FUNK har vunnet over verdens mest intense bombing. Det er klart at FUNK har sin egen strategi for frigjøringen som de følger, uansett hva vestelige spekulanter må tro og mene. Men vi må ikke derfra tro at frigjøringen vil skje automatisk. Nye bombing kan bli en realitet. Selv om det ikke hindrer den endelige frigjøringen, vil den utsettes, og det kambodsjsanske folket vil påføres nye lidelser. Jeg tror vi til nå har sett på frigjøringen av Kambodsja som en ting som skjer automatisk. Jeg tror vi helst må forberede oss på en langvarig kamp - slik som FUNK: selv om den endelige frigjøringen kan gå hurtig, må en også være forberedt på at det kan ta flere år.

Et av Solidaritetskomiteens krav er at den norske regjeringa må anerkjenne GRUNC som den eneste lovlige regjeringen i Kambodsja. Lon Nols regjering er nemlig forfatningsmessig en ulovlig kuppregjering, og den savner ethvert grunnlag for oppslutning i folket. Ved presidentvalget i juni 1972 ble det avgitt offisielt totalt en million stemmer. Ikke overraskende vant Lon

Nol som fikk 55% av stemmene. Med andre ord: med et xxxx stemmegrunnlag på 550 000 stemmer ga Lon Nol seg selv diktatoriske fullmakter i hele 5 år! Og det var 550 000 stemmer av en befolkning på 6,8 millioner.

Den norske regjeringa har visstnok hatt betenkligheter over å anerkjenne en eksilregjering. Jeg synes det er en tynn unnskyldning - og xxxx i særlig grad for Norge som selv hadde en eksilregjering i London under krigen etter kuppet i 1940. Dessuten er det slutt på perioden i eksil i november i fjor var de fleste av GRUNCs medlemmer i fullt virke på hjemlig jord. Det hersker videre ingen tvil om at de behersker den alt vesentlige delen av Kambodsjas territorium, noe som også visstnok er et krav.

Også i FN er Kambodsja representert av Lon Nol. Det holdt så vidt da saken var til avstemning - 52 stemmer for å utsette forslaget om skifte ut Lon Nol med Sihanouk i ett år - 50 stemte for at Sihanouks styre skulle rykke inn. Avstemningen ble betegnet som et "kupp" av Lon Nol-tilhengerne i FN. Mange av de som ville avgitt stemmen til Sihanouk var rett og slett ikke til stede, Norge var til stede - men stemte blankt. Vi skulle gjerne ha hatt en representant fra UD eller f regjeringen her i kveld. Men de hadde ikke en mann som hadde anledning til å stille, var forklaringen.

Solidaritetskomiteen for Vietnam har satt seg som oppgave å mobilisere opinionen til støtte for frigjøringen av Kambodsja. Et fritt Kambodsja betyr en sterk svekkelse av USA-imperialismen i Indokina, det vil bety en mektig inspirasjon for frigjøringsbevegelsene verden over.

Etter dette må det være naturlig å oppfordre alle til å mobilisere seg selv og andre til Kambodsja-demonstrasjonen kommende tirsdag.

FULL STØTTE TIL DET KJEMPENDE KAMBODSJANSKE FOLKET!

VEDLEGG: OM FORHOLDET KAMBODSJA - SOVJET
(Skrevet 29.3.1974)

-Det som særlig slår en når det gjelder forholdet Kambodsja - Sovjet, er at Sovjet ikke anerkjente FUNK og GRUNC etter kuppet i 1970, men opprettholdt forbindelsen med Lon Nol. Til tross for gjentatte oppfordringer fra Sihanouk, har Sovjet ignorert dem og snarere bygd ut forbindelsene med Lon Nol. Sommeren 1972 utgjorde det ~~XXX~~ sovjetiske diplomatiske korps i Phnom Penh hele 80 personer.

-Først den 9. oktober i fjor la Sovjet om kursen. Da fikk Sihanouk melding om anerkjennelse og støtte - "slik som Sovjet alltid har ansett GRUNC som den eneste rette regjering..." led TASS-meldingen. Det gjenstår ennå å få bevisst den nye politikk i praksis. Så vidt vites, har Sovjet ~~ikke~~ meddelt Lon Nol at de har brutt forbindelsene med han, og tre administrative offiserer er fremdeles i ambassaden (The Economist 27.10.73)

NOEN MERKEMÅTTER PÅ SOVJETS POLITIKK OVERFOR KAMBODSJA SIDEN KUPPET:

-I følge daværende finansminister i Lon Nols regjering, fraktet Sovjet lastebiler til Lon Nol i all hemmelighet. 85 sovjetiske lærere har i all stillhet vendt tilbake til sine læreposter ved Phnom Penhs Institutt for Teknologi, og studenter fikk stipendier for å studere i Moskva. (Dispatch News, Juli - 71)

-Lon Nol sier athans regime er populært, og han forteller kambodsjanerne at beviset for at han ikke er pro-imperialistisk ligger i at russerne fordømmer Sihanouk og velger å bli i Phnom Penh.....
(Samtale med Sihanouk, sit. B.K.Gordon: The Dimensions of Conflicts in Southeast Asia, s. 55)

-Da krigen grep om seg i Kambodsja, ble rundt 600 teknikere, spesialister og rådgivere.... sendt til Sovjet "under det påskudd at de skulle ta ferie"...men alle disse personer har nå vendt tilbake til Phnom Penh. (Opplyst av Lon Nols visefinansminister Mau Say til ambassaden i Tokio, ref. i Arb.bl. 3.12.1973)

-Etter kuppet ble en tsjekkisk våpenfabrikk på veien mellom Phnom Penh og Sihanoukville fortsatt drevet. Det sovjetiske maskingeværet AK-47 og ammunisjon ble laget her. "Tsjekiske eksperter reiser hver dag... til fabrikkene....med væpnet kambodsjsansk eskorte...for å beskytte dem mot Vietcong-angrep", skrev T.D. Allman i "The Bulletin". (Se ellers For Vietnam nr. 3/1970)

-I har imidlertid russerne vært ivrig opptatt med å arrangere fredsforhandlinger mellom Lon Nol og lokale ledere for frigjøringsfronten i Kambodsja, for på den måten å spille både Sihanouk og Peking utover sidelinja. (Harald Munthe-Kaas, Arb.bl. 26.1.1973)

-I begynnelsen av 1972 sirkulerte historier om hvordan Sovjet muligens kunne greie å danne en regjering med "den tredje kraften" i Phnom Penh som et forsøk på å bringe ~~ita~~ til en orden uten å måtte støtte Sihanouk og hans tilhengere....I begynnelsen av februar var Lon Nol etter alt å dømme i kontakt med "den andre siden". Ideen var å bringe noen kommunister inn i regjeringen

og derved forsøke å gjenvinne respekten som var sterkt falnet pga. undergivenheten overfor USA. Polen var koplet inn i bestrebelsene, og Sovjets kontakt var Lon Nols bror, Lon Non. Lon Non er en av de nærmeste medarbeiderne til CIA, betrodd å rekrutere bergstammer til Lon Nols hær, og med forbindelser til heroin-handel. Til gjengjeld for et løfte om å støtte Sovjet, forlangte Lon Nol at de skulle presse Nord-Vietnam til å slutte fred i Kambodsja. Intrigene minner om Alice i eventyrland. For det første, ville ingen av lederne i Kambodsjas frigjøringsstyrker bidra med å legitimere klikken i Phnom Penh ved å delta i noen "koalisjon". For det andre bestemmer ikke Sovjet Nord-Vietnams politikk, og Nord-Vietnam bestemmer ikke over frigjøringshæren i Kambodsja. Og endelig: klikken i Phnom Penh hadde med fullt overlegg hisset til krig med de vietnamesiske frigjøringsstyrkene....
(Caldwell/Hor Tan: Cambodia in the Southeast Asian War, s. 336)

-I februar 1972 forsøkte Sovjet å danne et "lovlig kommunistparti" i Phnom Penh. Disse forsøkene skapte forskrekkelse både i FUNK, Vietnam og Kina. Chou En-lai uttalte på en bankett 19.3.72, at "visse makter forsøkte å etablere en "tredje kraft" i Kambodsja for å splitte FUNK og undergrave enheten mellom det kambodsjanske og de indokinesiske folkene. Sihanouk lovpriste kineserne for ikke å ville være med på noe kompromiss med forræderne i Phnom Penh. Blant de som skulle være med i et sovjetisk kommunistparti i Phnom Penh var Hang Thun Hak, direktør for Universitetet for Kunst, studenter som var kommet tilbake fra Moskva. Lederne i frigjøringsbevegelsen ble harme over disse forsøkene og så det som skritt mot dem for å svekke motstandskampen.
(Wilfred Burchett, art. i Le Monde Diplomatique, april 1972)

-Et av medlemmene i Sihanouks regjering uttalte at... deres (Sovjets min ann.) aksjoner var motstridende FNIs og Laos Patriotiske Fronts, og at de derfor var desto mer utålmodige....
Situasjonen førte til en helt ny følelse av enhet innen FUNK, og hadde skapt en ny solidaritet mellom broderfolkene i Vietnam og Laos. Sihanouk erklærte at hvis en gruppe forrædere kunne samles under banneret til et "legalt kommunistparti", ville de være verre å enn de verste reaksjonære.

(Fra Caldwell/Hor Tan, se over, side 330)

HVORFOR HAR SOVJET FØRT EN SLIK POLITIKK?

-Kanskje den viktigste grunnen er forholdet til Kina... politikken....som går ut på til en hver pris å blokere Kina er grunnet på Sovjetledelsens...imperialistiske utenrikspolitikk.....
(Sit. fra De forenede FNI-gruppas medlemscirkel, studiebrev 3)

-De (Sovjet, min ann.) har ikke fortalt meg noe, disse folk. De har ikke gitt meg noen forklaring. Derfor kan jeg kun gjette. Selvfølgelig vil jeg ikke si noe som kan tas som urettferdige beskyldninger, men det er folk som mener at russerne ikke har hjulpet meg, fordi jeg heller for meget til Kina. Imidlertid avhenger det kun av dem, om jeg også skulle kunne samarbeide med dem. Faktisk kan jeg ikke forstå den russiske holdning, men jeg kan si at den er meget ufærdelig for oss....
(Sihanouk, Intervju i Bangkok World, 7/2.71.)

-Framtredende i det sovjetiske engasjementet synes være tenkningen om terrorbalansen: understreke betydningen av forhandlingsløsningen, opptrappingen av hjelpen til Vietnam parallelt med USAs krigføring og uviljen mot at Vietnamkrigen skulle bli en Indokina krig - som det har kommet til uttrykk i holdningen til Sihanouk....
(Lars Erik Lundin: Brennpunkt Vietnam, s. 60)

HVORFOR HAR SOVJET UTTALT STØTTE TIL GRUNC

-Sovjet og østblokklandene har dreid om - "Sihanouk er mannen". De spiller et dobbeltspill for å skaffe seg manøvrerom til å bli i Kambodsja. De har måttet innrømme at Sihanouk har overtaket.
(Santale med Poul Svejstrup i den danske avisen "Informasjon")

-Sovjet felte seg presset av den store støtten GRUNC fikk og har blant de alliansefrie stater. Sovjet har forstått at GRUNC er uavhengig og ikke underlagt Peking. Sovjet har innsett at forsøkene på å tvinge FUNK til forhandlinger med Lon Nol har vært absolutt forgjeves....
(Sihanouk, Far Eastern Ec. Reviv, Intervju den 7.1.1974)

